

AJUTORUL PUBLIC JUDICIAR ACORDAT DE STAT IN MATERIE CIVILA IN REGLEMENTAREA ORDONANTEI DE URGENTA A GUVERNULUI NR. 51/2008

Conf. univ. dr. Alexandrina ZAHARIA
Universitatea „Danubius” din Galați

Abstract: *The European Union settled as one of its most important objectives maintaining and developing a space of freedom, security and justice that might ensure the individuals' free circulation. Within a juridical perspective, in order to defend the man's rights and fundamental liberties and to respect the principle of equal equality of both parties in a litigation, the council adopted the Directive 8/2003 (CE) of 2003 that aims at offering the juridical assistance in the over-border conflicts to any person that does no benefit from financial resources whenever this assistance is necessary to ensure the real access to justice. Taking into consideration that the access to justice must be real, that the expenses necessary to starting and continuing the civil process should not be an obstacle in the attempt to resort to justice and that it is pertinent, under certain conditions and circumstances, to benefit from public judiciary assistance in civil matters coming from the part of the state, the Romanian government adopted this 51/2008 Emergency Ruling. It is to be applied in all the cases that ask for public judiciary assistance in civil instances or other authorities with Romanian jurisdictional attributions by any physical person that resides in Romania or any other state member of the European Union.*

1. Precizări prealabile

Tratatul de instituire a Comunității Europene garantează dreptul la libera circulație a persoanelor, dreptul la libera circulație a forței de muncă, nu numai întreprinzătorilor cu potențial financiar mare sau mai mic, ci tuturor cetățenilor europeni. În exercitarea dreptului la liberă circulație, cum este și firesc, pot să apară litigii cu element de extraneitate, situație în care se pune problema normei de drept material și de drept procesual aplicabile. Astfel, este posibil să apară litigii din raporturile civile de muncă sau se pune problema desfacerii căsătorie, stabilirea pensiei de întreținere sau pur și simplu, ca turist poți fi implicat într-un accident de circulație. Cum cele mai multe litigii transfrontiere nu se pot rezolva pe cale amiabilă, ci se pune acut problema sesizării instanței din statul membru al Uniunii Europene pe teritoriul căruia s-a ivit conflictul, din acel moment apar barierele de necunoaștere a limbii și a legislației statului respectiv, cu consecința directă a lipsei de tratament egal a cetățenilor europeni. Părțile lipsite de mijloace financiare care doresc să inițieze un proces în străinătate ar putea avea nevoie de consilire juridică înainte de sesizarea instanței, de asistență juridică pe parcursul derulării procesului, precum și în faza executării silite a hotărârii rămase definitivă și irevocabilă. Pentru a li se asigura accesul la justiție și pentru a se da eficiență principiului egalității părților în fața justiției în cauzele cu element de extraneitate a fost nevoie de reglementarea instituției asistenței juridice gratuite. Întrucât Convenția de la Strasbourg din 1977 privind transmiterea cererilor de acordare a asistenței juridice gratuite și Convenția de la Haga din 1980 privind facilitarea accesului internațional la justiție nu au oferit o soluție, în ceea ce privește criteriul teritorial, nefiind ratificate de către toate statele membre, la data de 27 ianuarie Consiliul a emis Directiva 8/2003 (CE) privind facilitarea accesului la justiție în cauzele transfrontiere, prin stabilirea unor norme minime în ceea ce privește acordarea asistenței juridice gratuite în asemenea cauze, care se adresează statelor membre în conformitate cu Tratatul de instituire a Comunității Europene. În art. 21 din Directivă s-a prevăzut obligația statelor membre de a pune în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 30 noiembrie 2004, cu excepția articolului 3 alineatul (2) litera (a) pentru care transpunerea prezentei directive în dreptul intern are loc până la 30 mai 2006. Totodată, s-a stabilit obligația statelor membre de a informa de îndată Comisia cu privire la aceasta, de a face trimitere la Directivă în actele pe care le adoptă și de a comunica Comisiei textul

principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta Directivă.

2. Reglementarea ajutorului public judiciar în materie civilă

Aderarea României la Uniunea Europeană la data de 1 ianuarie 2007 a atras obligația transunerii Directivei menționate mai sus și de țara noastră. România a transpus această Directivă în Ordonanța de urgență nr. 51 din 21 aprilie 2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă aprobată cu modificări prin Legea nr. 193/2008, denumită în continuare în demersul nostru Ordonanță. În expunerea de motive s-a menționat că: Directiva a cărei transpunere trebuie asigurată prevede standarde minime pentru ca sistemul de asistență judiciară să fie considerat ca asigură un acces efectiv la justiție cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și că preluarea acestor standarde în plan legislativ presupune crearea unor condiții cel puțin identice în plan intern, pentru a nu conduce la apariția unor discriminări între cetățenii proprii și cetățenii celorlalte state membre ori persoane care au domiciliul ori reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru și care ar solicita asistență judiciară în fața instanțelor sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale române; că accesul la justiție trebuie să fie efectiv, iar costurile unei proceduri judiciare nu trebuie să constituie o piedică în încercarea de a apela la justiție pentru realizarea sau apărarea unui drept, justificând, în anumite situații și condiții, susținerea din partea statului, din resurse financiare publice. În vechea reglementare, conform dispozițiilor art. 74-81 din Codul de procedură civilă (abrogate prin Ordonanța menționată mai sus) se acorda asistență judiciară gratuită la cererea persoanei care „nu e în stare să facă față cheltuielilor unei judecăți, fără a primejdui propria sa întreținere sau a familiei sale”. În baza acestor prevederi se acorda asistență juridică gratuită sub forma: acordarea de scutiri, reduceri, eşalonări sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru, a timbrului judiciar și a cauțiunii; apărarea și asistența gratuită printr-un avocat delegat de baroul avocaților. În actuala reglementare, ca urmare a transunerii Directivei, ajutorul public judiciar în materie civilă cuprinde o arie mai mare. De remarcat este faptul că, în ambele reglementări, indiferent de denumire „asistență juridică gratuită” sau „ajutorul public judiciar în materie civilă” această formă de asistență acordată de stat are ca scop asigurarea dreptului la un proces echitabil și garantarea accesului egal la actul de justiție, pentru realizarea unor drepturi sau interese legitime pe cale judiciară, inclusiv pentru executarea silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii.

3. Domeniul de aplicare și beneficiarii Ordonanței

Ajutorul public judiciar reglementat de Ordonanță se acordă în cauze civile, comerciale, administrative, de muncă și asigurări sociale, precum și în alte cauze, cu excepția cauzelor penale. Dispozițiile acesteia sunt aplicabile în toate cazurile în care se solicită ajutor public judiciar în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale române. Cine sunt beneficiarii prevederilor acestei Ordonanțe? Beneficiarii asistenței judiciare gratuite sunt orice persoană fizică, în situația în care nu poate face față cheltuielilor unui proces sau celor pe care le implică obținerea unor consultații juridice în vederea apărării unui drept sau interes legitim în justiție, fără a pune în pericol întreținerea sa ori a familiei sale. Rezultă, așadar, că într-o cauză civilă poate solicita ajutor public judiciar atât reclamantul, cât și pârâtul. Se pune întrebarea dacă o persoană juridică este îndereptătită să formuleze o asemenea cerere? În practică, în vechea reglementare mai sus-menționată care nu distingea dacă și persoana juridică poate beneficia de asistență judiciară gratuită, răspunsul dat a fost negativ. Confruntate cu asemenea cererii formulate de persoanele juridice instanțele de judecată din jurisdicția Curții de Apel Galați le-au respins, cu motivarea că nu sunt întrunite cerințele art. 74 C. proc. civ., în sensul că persoana juridică are patrimoniu până în momentul dizolvării și că veniturile minime ale familiei administratorului persoanei juridice nu influențează patrimoniul persoanei juridice. Prin urmare, de asistența juridică acordată de stat beneficiază, la cerere, orice persoană fizică având domiciliul sau reședința obișnuită în România sau într-un alt stat membru al Uniunii Europene.

Pentru a determina dacă solicitantul are domiciliul pe teritoriul României instanțele judecătorești sau alte autorități cu atribuții jurisdicționale române aplică legea română. În cazul în care solicitantul nu are domiciliul pe teritoriul României, pentru a se stabili dacă acesta are domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru se aplică legea statului membru în cauză. Stabilirea domiciliului

solicitantului sau a reședinței obișnuite se determină în funcție de data depunerii cererii de ajutor public judiciar.

Prevederile Ordonanței se aplică și în cazul cererilor formulate de persoane fizice care nu au domiciliul sau reședința obișnuită pe teritoriul României ori al altui stat membru al Uniunii Europene, în măsura în care între România și statul al cărui cetățean este solicitantul sau pe al cărui teritoriu își are domiciliul există o legătură convențională care conține dispoziții referitoare la accesul internațional la justiție. Pentru statele cu care România nu are legături convenționale, accesul internațional la justiție poate fi acordat în baza curtoaziei internaționale, sub rezerva principiului reciprocității.

4. Formele ajutorului public judiciar și condițiile de acordare

În art. 6 din Ordonanță s-a prevăzut expres că ajutorul public judiciar se poate acorda în următoarele forme:

a) plata onorariului pentru asigurarea reprezentării, asistenței juridice și, după caz, a apărării, printr-un avocat numit sau ales, pentru realizarea sau ocrotirea unui drept ori interes legitim în justiție sau pentru prevenirea unui litigiu, denumită în continuare asistență prin avocat;

b) plata expertului, traducătorului sau interpretului folosit în cursul procesului, cu încuviințarea instanței sau a autorității cu atribuții jurisdicționale, dacă această plată incumbă, potrivit legii, celui ce solicită ajutorul public judiciar;

c) plata onorariului executorului judecătoresc;

d) scutiri, reduceri, eșalonări sau amânări de la plata taxelor judiciare prevăzute de lege, inclusiv a celor datorate în faza de executare silită.

Se pune întrebarea pe ce perioadă, calculată ca moment de începerea a curgerii termenului de la data sesizării instanței, se poate acorda asistență juridică gratuită de către stat? Știut fiind faptul că, un proces civil finalizat este acela în care creditorul, în cererile susceptibile de executare silită, și-a îndestulat creanța. Legiuitorul a dat acest răspuns, în sensul că ajutorul public judiciar se poate acorda, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele enumerate mai sus, fără a putea depăși, în total, în cursul unei perioade de un an, suma maximă echivalentă cu 12 salarii minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare.

Prin urmare, în situația în care o cauză până la soluționarea definitivă și irevocabilă, parcurge și faza apelului, faza căilor extraordinare de atac, faza punerii în executare a hotărârii judecătorești, luând în calcul în această ultimă fază și contestația la executare, precum și, de ce nu, întoarcerea executării, pe toată durata celor un an, doi ani sau poate chiar trei ani, în condițiile în care în anumite cauze se poate adresa o întrebare preliminară Curții Europene de Justiție (care deține monopolul în această materie, cu privire la interpretarea dreptului comunitar și cu privire la validitatea legislației secundare), solicitantul beneficiază de asistență judiciară gratuită anual cu îndeplinirea condiției ca pe durata unui an să nu depășească suma maximă echivalentă cu 12 salarii minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare.

Dar dacă partea litigantă exercită cu rea-credință drepturile procedurale, în sensul că deși știe că nu are dreptate (își dă seama că hotărârea criticată este legală și temeinică), totuși, exercită toate căile de de atac și pe parcursul procesului formulează cereri pentru a beneficia de asistență judiciară gratuită? Directiva 8/2003 CE a stabilit în art. 6 alin. 1 că o solicitare vădit nefondată poate fi respinsă, iar Ordonanța prevede în art.16 că ajutorul public judiciar poate fi refuzat când este solicitat abuziv, când costul său estimat este disproporționat față de valoarea obiectului cauzei, precum și atunci când acordarea ajutorului public judiciar nu se solicită pentru apărarea unui interes legitim ori se solicită pentru o acțiune care contravine ordinii publice sau celei constituționale. În cazul în care cererea pentru a cărei soluționare se solicită ajutor public judiciar face parte din categoria celor care pot fi supuse medierii sau altor proceduri alternative de soluționare, cererea de ajutor public judiciar poate fi respinsă, dacă se dovedește că solicitantul ajutorului public judiciar a refuzat anterior începerii procesului să urmeze o asemenea procedură.

Ajutorul public judiciar mai poate fi refuzat atunci când solicitantul pretinde despăgubiri pentru atingeri aduse imaginii, onoarei sau reputației sale, în condițiile în care acesta nu a suferit vreun prejudiciu material, precum și în cazul în care cererea decurge din activitatea comercială sau dintr-o activitate independentă desfășurată de solicitant.

De ajutorul public judiciar în cazurile enumerate mai sus beneficiază persoanele al căror venit mediu net lunar¹ pe membru de familie², în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 500 lei. În acest caz, sumele care constituie ajutor public judiciar se avansează în întregime de către stat.

Dacă venitul mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 800 lei, sumele de bani care constituie ajutor public judiciar se avansează de către stat în proporție de 50%.

Ajutorul public judiciar se poate acorda și în alte situații, proporțional cu nevoile solicitantului, în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului sunt de natură să îi limiteze accesul efectiv la justiție, inclusiv din cauza diferențelor de cost al vieții dintre statul membru în care acesta își are domiciliul sau reședința obișnuită și cel din România (art. 8).

Ordonanța a stabilit ca ajutorul public judiciar se acordă, independent de starea materială și fără îndeplinirea condițiilor de la articolul 8, enumerate mai sus anumitor categorii de persoane solicitante, dacă prin lege specială se prevede dreptul la asistență judiciară sau dreptul la asistență juridică gratuită, ca măsură de protecție, în considerarea unor situații speciale, precum minoritatea, handicapul, un anumit statut și altele asemenea. Aceste categorii de persoane vor beneficia de asistență judiciară gratuită numai pentru apărarea sau recunoașterea unor drepturi sau interese rezultate ori aflate în legătură cu situația specială care a justificat recunoașterea, prin lege, a dreptului la asistență judiciară sau la asistență juridică gratuită.

Pe ce durată, în timp, de la data admiterii cererii de asistență judiciară gratuită solicitantul beneficiază de acest ajutor acordat de stat? Dreptul la ajutor public judiciar se stinge prin moartea părții sau prin îmbunătățirea stării sale materiale până la un nivel care să îi permită să facă față costurilor procesului (art. 10). Se poate observa că, dacă în procesul civil operează transmiterea calității procesuale active sau pasive, după caz, în această materie moartea solicitantului are consecință directă asupra stingerii acestui drept. Cu alte cuvinte, dacă moștenitorii vor să exercite, căile legale de atac, evident, în cazul decesului titularului cererii de chemare în judecată în timpul derulării procesului și dacă legea permite, nu beneficiază de ajutorul public judiciar obținut de autorul lor.

Cele expuse mai sus, referitoare la beneficiarii și la condițiile necesare acordării ajutorului public judiciar nu aduc atingere prevederilor instrumentelor comunitare sau tratatelor internaționale încheiate cu statele nemembre ale Uniunii Europene, care conțin prevederi referitoare la angajamentele asumate de România privind accesul internațional la justiție în materie civilă, obligatoriu, total și gratuit.

Ajutorul public judiciar poate fi acordat cetățenilor unui stat membru al Uniunii Europene sau persoanelor care au domiciliul sau reședința obișnuită în unul dintre aceste state, altul decât România, în afara de formele enumerate mai sus, și sub următoarele forme: cheltuielile pentru traducerea înscrisurilor depuse de beneficiar și care au fost solicitate de instanță sau de autoritatea cu atribuții jurisdicționale în vederea soluționării cauzei; asigurarea unui interpret în procedurile în fața instanței sau autorității cu atribuții jurisdicționale; cheltuielile deplasării în România, pe care beneficiarul asistenței sau o altă persoană trebuie să o facă la cererea instanței ori a autorității cu atribuții jurisdicționale ori în cazul în care legea prevede prezența obligatorie a uneia dintre aceste persoane.

---

¹ La stabilirea venitului se iau în calcul orice venituri periodice, precum salarii, indemnizații, onorarii, rente, chirii, profit din activități comerciale sau dintr-o activitate independentă și altele asemenea, precum și sumele datorate în mod periodic, cum ar fi chiriile și obligațiile de întreținere (art.9).

² În sensul prezentei ordonanțe de urgență, prin familie se înțelege soțul/soția, copiii sau alți descendenți în linie dreaptă în vârstă de până la 18 ani aflați în întreținerea solicitantului, precum și copiii sau alți descendenți în linie dreaptă în vârstă de peste 18 ani, dar nu mai mult de 26 de ani, dacă se află în continuarea studiilor și în întreținerea solicitantului.

În sensul prezentei ordonanțe de urgență, se consideră membru al familiei și persoana care are domiciliul ori reședința comună și gospodărește împreună cu solicitantul, copiii sau alți descendenți în linie dreaptă ai acestuia în vârstă de până la 18 ani aflați în întreținerea solicitantului, precum și copiii sau alți descendenți în linie dreaptă în vârstă de peste 18 ani, dar nu mai mult de 26 de ani, dacă se află în continuarea studiilor și în întreținerea solicitantului (art. 5).

5. Aspecte procedurale

5.1. Instanța competentă

Cererea de acordare a ajutorului public judiciar se adresează instanței competente pentru soluționarea cauzei în care se solicită ajutorul, iar în cazul ajutorului public judiciar solicitat pentru punerea în executare a unei hotărâri, cererea este de competența instanței de executare. Codul de procedură civilă prevede în art. 373 alin. 2 că instanța de executare este judecătoria în circumscripția căreia se va face executarea, exceptând cazurile în care legea dispune altfel. Însă, în cazul în care nu se poate stabili competența teritorială raportat la dispozițiile legale mai sus-citate, competența este judecătoria în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința solicitantul.

Față de cele expuse se naște fireasca întrebare, dacă o astfel de cerere trebuie formulată în fața fiecărei instanțe (primă instanță sau instanța de fond, instanța de control judiciar, instanța de executare)? Răspunsul nu poate fi decât afirmativ și în deplin acord cu prevederile Ordonanței, cu precizarea că de fiecare dată solicitantul trebuie să-și motiveze cererea și să depună dovezi, instanța în fața căreia se formulează o asemenea cerere fiind cea care analizează și dispune asupra acesteia. Se impune a se face o precizare că în fața primei instanțe, cât și în fața instanței de control judiciar, completul de judecată, căruia i-a fost repartizată aleatoriu cauza, este competent să soluționeze și cererea de ajutor public judiciar.

În cazul în care se formulează o asemenea cerere în vederea exercitării unei căi de atac, va fi sesizată instanța a cărei hotărâre se atacă, cererea fiind soluționată de un alt complet de judecată, decât cel care a soluționat cauza pe fond. Se poate depăși termenul de exercitare a apelului sau a căilor extraordinare de atac ori a contestației la executare până la soluționarea acestei cereri? Se poate, însă, legiuitorul a prevăzut în art. 13 alin 2 teza finală din Ordonanță ca numai „*în cazul în care cererea de acordare a ajutorului public judiciar este admisă, durata necesară soluționării acesteia se adaugă termenului pentru exercitarea căii de atac*”. Cu alte cuvinte în cazul respingerii cererii de ajutor public judiciar, iar parte interesată nu a declarat în termenul legal apel sau recurs se apreciază că și-a asumat acest risc. Se pune întrebarea dacă în această situație, partea interesată să exercite o cale de atac poate formula cerere de repunere în termen în condițiile art. 103 din Codul de procedură civilă? Din punct de vedere procesual se poate adresa instanței, însă raportat la textul din Ordonanță mai sus-citat, considerăm că o asemenea cerere nu poate fi admisă. Argumentul forte rezultă din textul art. 69 alin. 2. C.proc.civ., conform căruia avocatul care a asistat pe o parte la judecarea pricinii, chiar fără mandat, poate să exercite orice cale de atac împotriva hotărârii date. Dar dacă partea interesată să exercite calea de atac nu are posibilități să achite taxa judiciară de timbru la data promovării cererii și se află în situația de a solicita ajutor public judiciar sub forma scutirii, reducerii, eșalonării sau amânării de la plata taxelor judiciare prevăzute de lege? Și în acest caz, Legea nr.146/1997 a instituit regula că plata taxei judiciare de timbru se face anticipat, însă, în cazul în care aceasta nu a fost achitată la data promovării cererii, instanța acordă un termen până la care partea respectivă trebuie să se conformeze. În caz de neconformare, cererea de chemare în judecată sau de apel ori de recurs va fi anulată ca netimbrată.

În cazul în care, la data formulării cererii de ajutor public judiciar, de cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene sau a altor persoane care au domiciliul ori reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru, care formulează cereri de asistență judiciară către un alt stat membru al Uniunii Europene și nu se poate determina instanța competentă, cererea se soluționează de Tribunalul București.

5.2. Cererea de acordare a ajutorului public judiciar

Cererea de acordare a ajutorului public judiciar va fi formulată în scris și trebuie să conțină elementele prevăzute de art. 14 din Ordonanță, și anume: mențiuni privind obiectul și natura procesului pentru care se solicită ajutorul public judiciar, identitatea, codul numeric personal, domiciliul și starea materială a solicitantului și a familiei sale, atașându-se înscrisuri doveditoare ale veniturilor acestuia și ale familiei sale, dovezi cu privire la obligațiile de întreținere sau de plată și semnătura. Cererea este scutită de plata taxei judiciare de timbru și va fi însoțită și de o declarație pe propria răspundere a solicitantului în sensul de a preciza dacă în cursul ultimelor 12 luni a mai beneficiat de ajutor public judiciar, în ce formă, pentru ce cauză, precum și cuantumul acestui ajutor. La primirea cererii, instanța îi va pune în vedere solicitantului faptul că, în cazul pierderii procesului,

cheltuielile de judecată ale celeilalte părți vor fi în sarcina sa, precum și posibilitatea restituirii sumelor primite cu titlu de ajutor public judiciar în cazul în care o asemenea cerere a fost făcută cu rea-credință.

Cererea de acordare a ajutorului public judiciar, formulată de cetățeni ai unui stat membru al Uniunii Europene sau de persoane care au domiciliul sau reședința obișnuită în unul dintre aceste state, altul decât România, se depune însoțită de documente justificative: fie prin intermediul autorității centrale a statului membru de domiciliu sau de reședință al solicitantului; fie prin intermediul autorității centrale române; fie direct la instanța română competentă. Limba oficială fiind limba română cererea, precum și înscrisurile doveditoare se depun traduse în limba română.

În cazul în care cererea este depusă prin intermediul autorității centrale române, aceasta are obligația transmiterii către instanța competentă.

Pentru cererea de asistență judiciară adresată instanței dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene, solicitantul este instruit: cu privire la obligația acestuia de a oferi la completarea cererii toate informațiile solicitate în formularul respectiv; că informația imprecisă, inadecvată sau incompletă poate întârzia procedura soluționării cererii sale; că includerea unor informații false sau incomplete în cerere poate avea consecințe legale, iar cererea pentru asistență judiciară poate fi respinsă, putând fi atrasă, de asemenea, răspunderea penală; să atașeze toate documentele doveditoare; că această cerere nu are efect asupra termenului de introducere a unei acțiuni în justiție; să dateze și să semneze cererea.

Cetățenii români, precum și cetățenii străini și apatrizii, cu domiciliul sau reședința obișnuită pe teritoriul României, beneficiază de consultanță juridică gratuită din partea autorității centrale române, în condițiile Ordonanței, în vederea obținerii asistenței juridice în cauze de competența instanțelor unui alt stat membru al Uniunii Europene sau pentru executarea unei hotărâri pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, în condițiile prevăzute de legea acelu stat. Autoritatea centrală română asistă solicitantul, urmărind ca cererea să fie completată corect și să fie însoțită de toate documentele conexe pretinse de autoritatea competentă a statului solicitat. Totodată, autoritatea centrală română asigură traducerea cererii și a documentelor conexe necesare, fie în limba oficială a statului membru solicitat; fie în una dintre limbile acelu stat ce corespunde uneia dintre limbile instituțiilor Comunității; fie în una dintre limbile acceptate de statul membru solicitat, potrivit Directivei nr. 8/2003 (CE) de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii. Autoritatea centrală română poate refuza transmiterea unei cereri de asistență juridică într-un alt stat membru dacă o astfel de cerere este vădit neîntemeiată sau excede domeniului de aplicare al Directivei. În cazul în care cererea de asistență juridică formulată și transmisă instanței competente din alt stat membru este respinsă de autoritatea competentă a acelu stat solicitat, autoritatea centrală română va cere solicitantului restituirea cheltuielilor de traducere.

Cererile și documentele conexe, transmise sau primite în cu privire la cele expuse mai sus, sunt scutite de formalitatea legalizării sau de orice altă formalitate echivalentă.

5.3. Judecata propriu-zisă a cererii

Instanța sesizată cu o cerere de ajutor public judiciar se pronunță, fără citarea părților, prin încheiere motivată dată în camera de consiliu. Numai împotriva încheierii prin care se respinge cererea de acordare a ajutorului public judiciar cel interesat poate face cerere de reexaminare, în termen de 5 zile de la data comunicării încheierii. Cererea de reexaminare se soluționează tot în camera de consiliu de un alt complet, instanța pronunțându-se prin încheiere irevocabilă. Chiar dacă o asemenea cerere se soluționează după regulile de la procedura necontencioasă, legiutorul nu-i dă voie oricărei persoane interesate să formuleze cerere de reexaminare împotriva încheierii prin care i-a fost admisă cererea solicitantului, care nu a prezentat situația reală cu privire la nevoile sale materiale. Însă, în art. 17 din Ordonanță s-a prevăzut posibilitatea oricărei persoane interesate de a sesiza oricând instanța care a încuviințat ajutorul public judiciar, prezentând dovezi cu privire la situația reală a celui căruia i s-a încuviințat cererea. Ajutorul public judiciar nu se suspendă în cursul noilor cercetări. În cazul în care instanța constată că cererea de ajutor public judiciar a fost făcută cu rea-credință, prin ascunderea adevărului, va obliga, prin încheiere, pe cel care a beneficiat nejustificat de ajutor public judiciar la restituirea cu titlu de despăgubire a sumelor de care a fost scutit, precum și la o amendă în cuantum de până la 5 ori suma pentru care a obținut nejustificat scutirea. Împotriva încheierii se poate face numai

cerere de reexaminare, putându-se solicita motivat să se revină asupra despăgubirii sau a amenzii ori să se dispună reducerea acestora. Cererea se face în termen de 5 zile de la data comunicării încheierii și se soluționează de un alt complet, prin încheiere irevocabilă.

6. Costurile

Conform art.19 din Ordonanță cheltuielile pentru care partea a beneficiat de scutiri sau reduceri prin încuviințarea ajutorului public judiciar vor fi puse în sarcina celeilalte părți, dacă aceasta a căzut în pretenții. Partea căzută în pretenții va fi obligată la plata către stat a acestor sume.

În cazul în care partea care a beneficiat de ajutor public judiciar cade în pretenții, cheltuielile procesuale avansate de către stat rămân în sarcina acestuia. Dar dacă ambele părți au solicitat ajutor public judiciar și pretențiile lor au fost aduse în parte (în acțiunea principală, în cererea reconvențională)? Considerăm că cheltuielile procesuale avansate de către stat rămân în sarcina acestuia.

Într-o cauză preluată din practica instanțelor și prelucrată, recurentul pârât a solicitat în fața instanței de recurs ajutor public judiciar constând în numirea unui avocat. După admiterea cererii, în prezența avocatului ce i-a fost desemnat, a solicitat termen în vederea achitării sumei de 200.000 lei la care a fost obligat prin sentința recurată. Și acest exemplu cheltuielile procesuale avansate de către stat rămân în sarcina acestuia.

Instanța poate dispune însă, odată cu soluționarea cauzei, obligarea părții care a beneficiat de ajutor public judiciar la restituirea, în tot sau în parte, a cheltuielilor avansate de către stat, dacă prin comportamentul nediligent avut în timpul procesului a cauzat pierderea procesului ori dacă prin hotărâre judecătorească s-a constatat că acțiunea a fost exercitată abuziv.